

PLAN MOT KRÄNKANDE BEHANDLING OCH DISKRIMINERING

Likabehandlingsplan

PLAN MOT KRÄNKANDE BEHANDLING OCH DISKRIMINERING

Den 1 januari 2009 trädde Diskrimineringslag 2008:567 i kraft. Med detta flyttades frågor som rör kränkande behandling från Barn och Elevskyddslagen till Skollagen. Enligt de två lagarna ska varje förskoleverksamhet ha en utarbetad likabehandlingsplan samt en årlig plan mot diskriminering och kränkande behandling. Vi väljer att beskriva vårt arbete i en och samma plan; **Plan mot kränkande behandling och diskriminering.**

Här beskriver vi överskådligt och exemplifierande hur vi arbetar förebyggande samt främjande på Förskolan Grus och Bus. Planen används både som handledning för verksamheten och som en överenskommelse mellan förskolan och de anställda; så här förbinder sig anställda på förskolan att arbeta.

Vision: På vår förskola ska alla känna sig trygga och respekterade för den de är.

Varje dag i förskolan blir barn oense med varandra. Någon får inte vara med i leken, någon annan blir fråntagen en leksak. Barns möten med andra barn kan ibland innebära att situationer uppstår som kan vara kränkande. Det beror på att små barn inte har tillräckliga erfarenheter av hur man bör vara i samspel med andra. **Med närvarande, engagerade och lyhörda vuxna i lek och aktivitet kan dessa tillfällen leda till ett lärande och utvecklad samvarokompetens.**

FÖREBYGGANDE ARBETE PÅ FÖRSKOLAN

Vårt förebyggande arbete grundar sig i vårt gemensamma förhållningssätt. Alla som arbetar på förskolan skall:

Bemöta varandra positivt

- Säga hej till alla barn och vuxna på förskolan varje morgon. Alltid benämna barnen vid namn.
- Ha ett tillåtande och uppmuntrande förhållningssätt där vi uppmuntrar barnen till att ”prova på” och klara saker själva, men där det också är tillåtet att göra fel och få hjälp av en vuxen.
- Berömma barnen för det positiva de gör och säger.
- Prata med och lyssna på varje barn varje dag.
- Föra kontinuerliga samtal i den dagliga samvaron med barnen om hur de upplever sin situation på förskolan.

Sätta tydliga ramar och följa upp dem

- När vi ställer frågor tar vi konsekvenserna av svaret.
- Lära barnen att säga stopp och visa detta tydligt med stopp-hand som signal. Det är tillåtet att sätta sin gräns och säga nej och det respekteras. Samma signal lärs ut aktivt till alla barn för ett gemensamt språk där det talade ordet inte når fram.
- Vara konsekventa i vårt handlande gällande fasta regler och rutiner för att utesluta osäkerhet hos barnen. Vi i personalen väjer inte för det som känns obekvämt i stunden, för ett i längden gemensamt syfte.
- Stämna av med varandra så att all personal på respektive avdelning är medvetna om vad som sagts till barnen (varje dag)
- Följa upp konflikter och börja nysta med den som är ledsen innan vi pratar med de övriga inblandade.
- Lära barnen att sätta ord på sina känslor. Den sårade avgör vad som känns, och därmed också är rätt.

Se och uppmärksamma alla barn. Alla barn är allas

- Säga hej, hälsa och prata med alla barn och all personal på förskolan.
- Trösta och lösa konflikter med alla barn
- Vara uppmärksam på signaler från barnen. Signaler kan vara barnets kroppsspråk, om de drar sig undan, är ledsna, inte vill vara med och leka, utåtagerande m.m.
- Vara vuxna som stävar efter att finnas med i barngruppens olika lekar och aktiviteter för att närvara och finnas till hands som redskap vid konflikter och kommunikationsbekymmer.

Göra vardagen begriplig, hanterbar och meningsfull

- Ha fasta återkommande rutiner.
- Förbereda barnen när rutiner ändras och talar om varför.
- Dagligen erbjuda aktiviteter som är anpassade till barnens ålder, mognad, utvecklingsnivå och förutsättningar.
- Vara uppmärksam på barngruppens olika intressen och tillvarata dessa genom att låta dem präglade den pedagogiska verksamheten.

Skapa goda kontakter med vårdnadshavare

- Ha daglig kontakt vid lämning och hämtning
- Prata om hur barnet och vårdnadshavare trivs med vår verksamhet vid utvecklingssamtal.
- Barnets trygghet och trivsel tas upp vid varje utvecklingssamtal.
- Informera om innehållet i vår **Plan mot kränkande behandling och diskriminering** vid inskolning, föräldramöten och ibland på utvecklingssamtal.
- Ha en positiv inställning till vårdnadshavares välvilja med grundinställningen att de vill sina barn det bästa.

FRÄMJANDE ARBETE PÅ FÖRSKOLAN

Förskolan har till uppgift att främja lika rättigheter och skapa en pedagogisk miljö där barnen kan bredda sina erfarenheter och utveckla sina förmågor och intressen oberoende av kön, könsöverskridande tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, etnisk tillhörighet eller religion och ålder.

Kön

Vi skapar en god pedagogisk miljö där barnen inte blir hämmade av traditionella könsmonster genom att;

- Tillvarata alla barns svar genom att låta alla få komma till tals vid samlingar och runt matbordet, något som gynnar tystlåtna barn.
- Vi bevakar att alla barn oavsett kön får lika mycket utrymme i verksamheten genom observationer.
- Alla leksaker och aktiviteter är tillgängliga för alla barn oberoende av kön.
- Vi strävar efter att erbjuda ett brett och jämnt fördelat spektra av leksaker.
- Vi benämner inte gruppindelningar på barnen med kön utan med andra namn som inte har med kön att göra.
- Vi gör varandra uppmärksamma på om vi har olika förväntningar på barnen med hänseende till kön och diskuterar det i arbetslaget.

Etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning

Vi arbetar för att barnen utvecklar sin förmåga att leva sig in i och respektera andras kulturer och värderingar genom att:

- Vi pratar om olika kulturer och religioner även om de inte är representerade i våra barngrupper.
- Vi erbjuder litteratur på barnets hemspråk.

Funktionshinder

Vi ska anpassa verksamheten med hänsyn till barnens olika förutsättningar genom att;

- Noga tänka på vilka gemensamma aktiviteter vi väljer och hur vi utformar aktiviteterna för att alla barn ska kunna delta på sina villkor t.ex. hitta sätt för att hänga med i leken eller delta i utflykter
- Personalen kontaktar BVC vid behov för rådgivning och handledning. Även förälder/vårdnadshavare är en kunskapskälla.
- Vi pratar om detta även om det inte finns representerat i våra barngrupper.

Sexuell läggning

- Vi synliggör och bejakar olika familjekonstellationer och får varje barn att känna stolthet över sin familj.
- Vi förutsätter inte att barn leker lekar på historiskt sett traditionella mamma-pappa-barn-vis utan tar varje erbjudet tillfälle i akt att använda som ögonöppnare för olika konstellationer och läggningar.

Ålder

- Vi benämner inte gruppindelningar på barnen med ålder utan med andra namn som inte har med ålder att göra.
- Vi erbjuder dagligen aktiviteter som är anpassade till barnens ålder, mognad och utvecklingsnivå

Kränkande behandling

Vi förebygger kränkande behandling genom att;

- Vi vuxna föregår med gott exempel och visar barnen hur vi ska bete oss mot varandra genom att aldrig tala illa om andra anställda, andra barn eller föräldrar.
- Vi arbetar med empatiträning d.v.s. låter barnen lära sig att hjälpa varandra. De mindre barnen kan få hjälp med påklädning av de äldre barnen
- När konflikt uppstår hjälper personalen till att reda ut det som hänt.
- Personalen ser till att vara närvarande vuxna i lek och aktivitet genom att befinna sig där barnen befinner sig.
- Vårt värdegrundsarbete, där vi pratar om och visar hur vi ska vara mot varandra, blir en naturlig del av den dagliga verksamheten.

- Vi värnar om alla individers rätt att vara olika och förutsätter inte att världen är traditionell.

HUR BLIR ALLA DELAKTIGA OCH INFORMERADE OM ”PLAN MOT KRÄNKANDE BEHANDLING”

Barn

- Vi pratar med de äldsta barnen (4-6 år) om vad innehållet i vår Likabehandlingsplan betyder vid samlingar och andra tillfällen när personalen tycker att behov finns.
- Vid kartläggning och utvärdering av mål för året intervjuas barnen och resultatet beaktas när vi sätter mål för nästa verksamhetsår.
- Ansvariga är avdelningens personal.

Förälder

- Informerar vårdnadshavare om Likabehandlingsplanen vid inskolning, föräldramöten och/eller utvecklingssamtal. Personalen fångar upp föräldrars synpunkter och tar dem i beaktande i det fortsatta arbetet.
- Likabehandlingsplanen finns på förskolans hemsida
- Ansvarig är avdelningens personal och förskolechef.

Personal

- Vi pratar om innehållet i Likabehandlingsplanen och plan mot diskriminering och kränkande behandling i samband med höstens planeringsdag.
- Vi påminner varandra i det dagliga arbetet när någons agerande känns tveksamt utifrån Likabehandlingsplanen.
- Arbetslaget håller planen levande genom diskussioner på personalmöten, avdelningsmöten, planeringstid och planeringsdagar.
- Nyanställd personal och vikarier informeras om planen och årets mål av respektive arbetslag på avdelningens planeringstid.

ANSVARSFÖRDELNING

Det är förskolechefens ansvar att:

- Säkerställa att all personal, alla barn och vårdnadshavare känner till att diskriminering och kränkande behandling inte är tillåten i verksamheten.
- Säkerställa att det bedrivs ett målinriktat arbete att främja barns lika rättigheter samt att motverka diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, ålder eller kränkande behandling som dokumenterats i likabehandlingsplanen.
- Årligen upprätta och utvärdera en Likabehandlingsplan i samarbete med personalen.
- Se till att det finns rutiner för utredning, åtgärder och dokumentation av diskriminering och kränkande behandling
- Om verksamheten får kännedom om att diskriminering eller kränkande behandling förekommer, se till att utredning görs och att åtgärder vidtas.
- Vid signal om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudman

Det är personalens ansvar att:

- Följa Likabehandlingsplanen
- Anmäla till förskolechefen om de får kännedom om att ett barn har blivit utsatt för kränkande behandling i verksamheten
- Åtgärder vidtas då diskriminering eller annan kränkande behandling misstänks/anmäls/upptäcks.
- Dokumentera misstänkt/anmäld/upptäckt diskriminering eller annan kränkande behandling och informera förskolechefen.
- Se till att vårdnadshavare får kännedom om innehållet i Likabehandlingsplanen varje år.
- Påtala för vårdnadshavare vikten av att de informerar personalen om de upptäcker trakasserier eller kränkande behandling i barngruppen
- Uppmuntra barnen till att prata med oss vuxna om de själva eller en kompis är utsatt.
- Prata med de äldsta barnen (4-6 år) om innehållet i Likabehandlingsplanen.

RUTINER OCH DOKUMENTATION VID HÄNDELSE

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen. Ett barn eller en vuxen som berättar att hen känner sig kränkt, ledsen, arg, sårad eller skadad måste alltid tas på allvar. Varje incident av kränkande behandling skall resultera i en omedelbar reaktion från de vuxna i förskolan.

I alla olika situationer som kan uppstå är det den vuxne som gör en bedömning om huruvida den enstaka händelsen är utagerad eller om ärendet ska gå vidare enligt förfarandet i åtgärdsplanerna nedan.

Små barns möte med andra små barn

Varje dag blir barn oense med varandra. Någon får inte vara med i leken, någon annan blir fråntagen en leksak. Sådana situationer kan upplevas som kränkande och en omedelbar reaktion från en vuxen är då att;

1. Personal först på plats uppmärksammar, pratar med inblandade, tröstar och hjälper till att lösa konflikten och visar på andra sätt att förhålla sig och agera i liknande situationer.
2. I de allra flesta fall kan därmed händelsen anses utagerad. Personalen gör en bedömning om att situationen är löst.

Personal bedömer att ärendet ej är utagerat och löst. Då sker följande:

1. Om annan personal än barnets avdelningspersonal är först på plats informeras barnets avdelningspersonal.
2. Avdelningens personal informerar förälder vid hämtning av barnet vid dagens slut. Även här kan händelsen vara utagerad och löst.
3. Om personal eller förälder anser att vidare samtal bör ske informeras förskolechef, tid görs upp med respektive parter och samtalet dokumenteras samt sätts in i hänvisad pärm som förvaras på kontoret.
4. Ansvarig: Personal på barnets avdelning.

Åtgärdsplan när barn kränker och diskriminerar andra barn vid upprepade tillfällen:

1. Personal, barn eller vårdnadshavare bedömer att kränkning eller diskriminering skett vid upprepade tillfällen
2. Förskolechef informeras
3. Personal diskuterar på avsett möte angående åtgärder i barngruppen såsom observationer av enskilt barn, barngruppen, samtal med barnen m.m.
4. Personal informerar vårdnadshavare
5. Tid för samtal görs upp
6. I samtal med vårdnadshavare upprättas en åtgärdsplan som dokumenteras. Ansvarig är personal på barnets avdelning.

7. Åtgärdsplanen följs upp och dokumenteras inom två veckor vid ett samtal med vårdnadshavare. Åtgärdsplanen ska följas tills varaktig lösning nåtts. Ansvar: Den personal som är ansvarig för utvecklingssamtalet.
8. Dokumenten förvaras i avsedd pärm på förskolans kontor.

Åtgärdsplan när vuxna kränker/diskriminerar barn eller vuxna kränker/diskriminerar vuxna.

När en kollega, vårdnadshavare eller barn uppfattar att en vuxen kränker/ diskriminerar ett barn eller att en vuxen kränker/diskriminerar en annan vuxen måste reaktionen komma omedelbart. Utredningen ska ledas av förskolechef.

1. I första hand ska den som sett/hört ta upp det med personen ifråga
2. Förskolechef kontaktas omedelbart.
3. Samtal med berörd person. I de allra flesta fall kan händelsen anses utagerad och löst. Ansvarig: förskolechef
4. Förskolechef kontaktar vårdnadshavare i de fall detta bedöms som rätt väg
5. Åtgärdsplan skrivs.
6. Uppföljningssamtal sker inom två veckor. Ansvarig: förskolechef.
7. Dokumenten förvaras hos förskolechef.

De utredande samtalen bör allsidigt belysa vad som inträffat och analysera orsakerna till detta samt omfatta både den eller de som kan ha utövat kränkningen och den som blivit utsatt för den.

I varje enskilt fall bör det bedömas om en anmälan ska göras till andra myndigheter.

VAD STÅR I LAGEN OCH VÅRA STYRDOKUMENT

Bestämmelser i skollagen och diskrimineringslagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling och ställer krav på att verksamheten bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter, för att förebygga trakasserier och kränkande behandling. Om trakasserier eller annan kränkande behandling äger rum i samband med verksamheten är huvudmannen skyldig att utreda och åtgärda det inträffande.

Skollagen (2010:800) 6 kap

§ 1 Detta kapitel har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever.

§ 8 Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.

§ 10 En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn.

Diskrimineringslagen (Lag 2009:567)

§ 1 Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionshinder
- sexuell läggning
- ålder

Läroplan för förskolan (LpFö98 reviderad 2010)

1. Förskolans värdegrund och uppdrag Grundläggande värden:
”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan skall hålla levande i arbetet med barnen”. En viktig uppgift för förskolan är att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. sid.4
2. Förståelse och medmänsklighet:
”Inget barn skall i förskolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning hos någon anhörig eller funktionshinder eller för annan kränkande behandling.” sid.4

VAD STÅR BEGREPPEN FÖR

En grundläggande mänsklig rättighet är rätten till likabehandling. Alla barn i förskolan ska ha samma rättigheter – barnen oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn. Diskriminering kan vara direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas om ett barn behandlas sämre än andra barn. Ett exempel kan vara när en pojke går före en flicka i kön till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Indirekt diskriminering

Man kan också diskriminera genom att behandla alla lika, indirekt diskriminering. Det sker när förskolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar något barn med ett visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller annan sexuell läggning. Ett exempel kan vara om alla serveras samma sorts mat och något barn inte kan äta det på grund av religiösa skäl.

Trakasserier

Trakasserier är en behandling som kränker ett barns värdighet och som har koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Kränkande behandling

Ett uppträdande som kränker barns värdighet. Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde. Kränkningen kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck. När en person kränks vid upprepade tillfällen kallas det mobbning.

En kränkning kan vara:

- Fysiska (slag, knuffar, hårdhänt behandling)
- Verbala (hot, svordomar, öknamn, nedsättande kommentarer)
- Psykosocial (utfrysning, grimaser, alla går när man kommer)
- Texter och bilder (teckningar, lappar och fotografier)

DISKRIMINERINGSGRUNDER

Kön

Barnen oavsett kön skall i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Är när någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna/flicka eller man/pojke genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Transexuell är en person som upplever sig vara av ”motsatt” kön jämfört med sitt biologiska kön. Även barn som har en könsidentitet eller väljer könsuttryck som anses bryta mot normen för barns biologiska kön eller som har föräldrar eller syskon som är transexuella skyddas utifrån diskrimineringsgrunden kön.

Trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjliganden och skämt kopplade till barns könstillhörighet.

Sexuella trakasserier är av sexuell natur.

Etnisk tillhörighet

Här menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. Du kan också ha flera etniska tillhörigheter. Var och en har rätt att definiera sin egen tillhörighet. Förskolan ska förebygga och förhindra diskriminering

och trakasserier på grund av etnisk tillhörighet. Förskolan ska också arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.

Religion och annan trosuppfattning

Förskolan får inte missgynna något barn på grund av hens religion eller annan trosuppfattning.

Religion

Föräldrarna har rätt att uppfostra sina barn i enlighet med sin tro. Det gäller för förskolan att respektera detta.

Annan trosuppfattning

Innefattar uppfattningar som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning.

Funktionshinder

Funktionshinder kan vara fysiska, psykiska eller intellektuella. Som funktionshinder räknas både sådana som syns och sådana som inte märks lika lätt till exempel allergier, dyslexi, hörsel- och synskador, ADHD eller Asbergers syndrom.

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Ålder

Barn i vår verksamhet får inte diskrimineras på grund av sin ålder utan ska mötas av en verksamhet som är anpassade till barnens ålder, mognad och utvecklingsnivå.

Annan kränkande behandling

Annan kränkande behandling definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker ett barns värdighet. Det kan vara mobbning men även enstaka händelser som inte är mobbning.